דאין מסככין משום גזרת אוצר הא דאורייתא שפיר דמי התם דקתני אינה סוכה אפילו דיעבד מדאורייתא נמי אינה סוכה א)אמר רב יהודה אמר רב א סככה בחיצין זכרים כשרה בנקבות פסולה זכרים כשרה פשיטא מהו דתימא ניגזור זכרים אטו נקבות קמ"ל ב)(אמר מר) בנקבות פסולה פשיטא מהו דתימא בית קבול העשוי למלאות לא שמיה קיבול קמשמע לן אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ג) ב סככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה והושני פשתן איני יודע מהו והושני עצמן איני יודע מה נפשך אי דייק ולא נפיץ הושני קרי ליה אבל תרי ולא דייק הוצני קרי ליה או דלמא תרי ולא דייק נמי הושני קרי ליה אמר רב יהודה הני שושי ושווצרי מסככין בהו אביי אמר בשושי מסככין בשווצרי לא מסככין מ"ט כיון

דסרי

אין מסככין בהן ולא קתני אינה סוכה משמע מדאורייתא סוכה היא הלכך על כרחך במניחן עכשיו לשם סכך קאמר ומדרבנן ולא בנמלך על המונחין ועומדין דפסולה מדאורייתא וגבי חוטט בגדיש קתני אינה סוכה משמע לגמרי אינה סוכה דפסולה מדאורייתא אלמא בשלא נענע הסכך לשם סוכה קאמר אבל נענע כשר דהא אסיק אדעתיה ותיקן וליכא למיגזר בה משום זימנא אחריתי שהרי המעות תיקן וכל שכן שלא יעוות: **סככה בחיצים.** בית יד של חצים פלקיי"ש בלע"ז: **זכרים.** כעין שלנו שתוחבין אותה בבית קיבול של חץ: **כשרה.** דאע"ג דכלים נינהו פשוטי כלי עץ אין מקבלין טומאה: **נקבות.** שיש נקב בראשו והחץ עשוי כמרצע ונכנס לתוך הנקב הוו להו מקבלין שבכלי עץ וראויין לקבל טומאה ופסולה: **העשוי למלאות.** מילוי עולם שלא להתרוקן עוד: **אמר רבה בר בר חנה.** שמעתי ג' דברים מר' יוחנן השנים פירש והשלישי השיב איני יודע: **סככה באניצי פשתן פסולה.** שכן ראויה ליטמא בנגעים כדאמר בבמה מדליקין (שבת דף כו:) האונק ד) של פשתן משיתלבנו ה)(פי' אנילי) לאחר שתיקנו במסרק שקורין צרבי"ש ועשאן אונק ד) שקורין ריסט"א: **בהוצני פשתן.** שמעתי מר' יוחנן כשרה דהיינו כשהוא בהוצין שלו כמו שגדל ולא נשרה במי המשרה ולא נופץ במכתשת: **והושני פשתן איני יודע.** אם כשרה או פסולה: **והושני עצמן איני יודע.** מאי קרי ר' יוחנן הושני: **מה נפשך.** לפרש כהם: **שמא דייק.** במכתשת ולא נפיץ במסרק קרי הושני ואמר בהו איני יודע: **אבל תרי.** שרוי במי המשרה: **ולא דייק.** הוי בכלל הוצני כי ההוא דלא תרי ולא דייק וכשרה: **או דלמא תרי ולא דייק נמי הושני קרי להו.** ואף הן בכלל ספיקא ולא הוה פשיטא ליה להכשיר אלא בדלא תרי ולא דייק: **שושי.** פלי"א בלע"ז: **שווצרי.** ארניז"א בלע"ז. שושי ושווצרי מיני ירקות. ורבי מכיר פירש שווצרי ארב"א שקורין פלקיר"א והוא שעליו רחבין וגדל ביערים: **מסככין בהם.** שאינם מקבלין טומאה לפי שאינן מאכל אדם:

דסרי

אין מסככין בהן. בתחילה משום גזירת אוצר לא גרסינן לכתחילה דליעבד נמי לא מהני מדרבנן מדקאמר הא מדאורייתא שפיר דמי משמע אבל מדרבנן לא וא"ת והא גבי דבר המקבל טומאה ואין גידולו מן הארץ קתני מתניתין (לעיל דף יא.) אין מסככין בו אף על גב דליעבד נמי אינה סוכה אפילו מדאורייתא וי"ל דשאני התם דליכא למיטעי ומהא דקתני מתניתין ואם היו מותרות כשרות לא מצי למידק מידי דאפילו תחילתו הניחן לייבשן מהני התרתן כאלו הוא נענע לעיל: **בחיצים** זכרים כשרה. לא דמו לשאר פשוטי כלי עץ כמו דף של נחתומין דפרק המוכר את הבית (ב"ב דף סו.) דמקבל טומאה מדרבנן דהני אפילו מדרבנן טהורין כדפרישית לעיל (דף ה.) גבי מסגרתו למעלה היתה: **בנקבות** פסולה. קצת תימה כיון דעשוי למלאות ה"ל גולמי כלי עץ דטהורים כמו קתא דסכינא עד שלא שם הברזל:

מהו דתימא בית קיבול העשוי למלאות לא שמיה בית קיבול קמ"ל. *משמע מהכא דשמיה קיבול וקשה לפירוש הקונטרס דסוף ארבע מיתות (סנהדרין דף סח.) גבי כדור ואימוס דפירש שם בקונטרס דנחלקו ר' אליעזר וחכמים בסדר טהרות דחכמים אומרים אין מקבלין טומאה לפי שכלי עור אין מקבל טומאה אלא אם כן יש לו בית קיבול דאיתקש לשק והאי הואיל וקיבולו נעשה למלאות ולהיות מילואו לתוכו עולמית לא שמיה בית קיבול ור' אליעזר אומר מקבלין טומאה דשמיה בית קיבול ולפירושו אתיא מסקנא דשמעתין כר' אליעזר ורבי אליעזר שמותי הוא ודוחק לומר דהכי קאמר קמשמע לן דכי האי דמילין שמיה בית קיבול לפי שפעמים שנוטלין הברזל מן העץ ועוד קשיא מהא דתניא במס' כלים פ' י"ח (מ"ח) התפילין ד' כלים ואין לך עשוי למלאות יותר מתפילין ובסנהדרין ו)הארכתי ובמסכת כלים פרק כ"ו (מ"ב) אמתניתין דצרור המעות ר' אליעזר מטמא וחכמים מטהרין: **באניצי** פשתן. פי' בקונטרס שכן ראוי ליטמא בנגעים כדאמר פ' במה מדליקין (שבת דף כז: ושם) האונץ של פשתן משיתלבנו פירוש אניצי פשתן לאחר שתקנו במסרק שקורין נריי"ש בלע"ז משמע שר"ל שהפשתן עצמו מטמא בנגעים קודם טוויה ולפירושו אתיא שמעתין כרבי יהודה דפלוגתא היא במסכת נגעים פרק י"א (מ"ח) ומייתי לה בפרק במה מדליקין (שם) דתנן שתי וערב מטמא בנגעים מיד דברי ר"מ רבי יהודה אומר השתי משישלק והערב מיד והאונין של פשתן משיתלבנו ותמיהה היאך פשתן מטמא בנגעים לשום תנא הא שתי וערב כתיב ועוד דנמצא רבי יהודה מיקל טפי מרבי מאיר בשתי ומחמיר באונין וכי תימא באונין לא פליגי ושמעתין ככולי עלמא אכתי מאחר דנראה לטמא בנגעים כשהוא אונין היאך יוצא שתי מידי טומאה עד שישלק ועוד דאמרינן בפרק במה מדליקין (שם) סומכוס אומר סיככה בטווי פסולה מפני שמטמא בנגעים כמאן כי האי תנא דתנן ומייתי מתניתין דנגעים משמע בהדיא דאין מטמא בנגעים אלא טווי ומיהו בההוא שמעתא גופא פי' בקונטרס אונין של פשתן שלא נטוה ורוצה לומר דפליגי ועוד קשיא דקאמרינן התם אמר אביי ר' שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד דרבי שמעון בן אלעזר הא דאמרן דקתני התם ר' שמעון בן אלעזר אומר כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש ומסככין בו חוץ מפשתן והשתא היאך אמרו דבר אחד הא מיפלג פליגי דסומכוס טווי קאמר ור' שמעון בן אלעזר קאמר פשתן אפילו קודם טוויה וכי תימא דלאו דוקא פשתן כמו לענין שלש על שלש מכל מקום מנלן דאיירי בטווי טפי מבאונין מאחר דאשכחן רבי יהודה דמטמא אונין בנגעים לכך נראה כמו שפירש בערוך דאונין הוא מטוה של פשתן ושתי וערב דקאמר ר"מ היינו בצמר שניכר בו מהו ערב מהו שתי שזה טווי כלפי היד וזה טווי כלאחר יד אבל דפשתן הכל שוה ואין ניכר ורבי אליעזר בפ"ק דמסכת ע"ז (דף יז:) דאייתי ליה תרי קיבורי ואמרי ליה הי דשתיא הי דערבא יש לפרש בגל צמר שהדבר ניכר אי נמי בגל פשתן ולנקיאין כגון רבן של טרסיים ניכר איזה ראוי לשתי ואיזה ראוי לערב ואניצי פשתן נמי אומר ר"ת שהוא מטוה ור"ש בן אלעזר וסומכוס בטווי דווקא מיירי אבל קשה דבמס' נדרים פ' ר' אליעזר אומר פותחין (דף סו:) דאמרינן שמא שערה נאה דומה לאניצי פשתן ז)(ואינה ראויה כלל) ועוד תניא בספרי (פרשת תצא) יכול לא יביא גיזי צמר ואניצי פשתן ויתכסה בהן ת"ל שעטנז משמע דאניצי פשתן דומיא דגיזי צמר שלא נטוה ועוד סוגיא דשמעתין מוכחא דהוא פשתן שלא נטוה ודייק ונפיץ מדקאמר בהוצני פשתן כשרה בהושני פשתן איני יודע ומשמע דמספקא ליה בתרי ולא דייק ודייק ולא נפיץ מכלל דדייק ונפיץ פשיטא ליה דפסולה והיינו אניצי לכן נראה דאניצי פשתן ודאי לאו טווי הוא ואע"ג דאינו מטמא בנגעים הואיל וקרוב הוא לטומאה גזור בהו רבנן לפוסלו לסכך כדאשכחן לקמן (טו.) דאיכא דפסיל נסרים מסופין משום גזירת כלים ואפילו מאן דמכשר התם מצי למיפסל הכא והא דקאמר סומכוס סיככה בטווי פסולה מדאורייתא קאמר והוא הדין כשאין טווי מדרבנן כדקאמר ר' שמעון בן אלעזר חוץ מפשתן דמשמע פשתן כגון אניצי ואמרו דבר אחד דקאמר משום דלר' יהודה דאין מטמא בנגעים עד שיתלבנו לא מיפסלי אניצי לסוכה כיון דרחוקין מטומאה אבל סומכוס קאמר סיככה בטווי דמשמע מיד ואפילו תימצי לומר דפסיל ר' יהודה מדרבנן קודם ליבון כמו ר"ש בן אלעזר קודם טוויה על כרחך סומכוס מדאורייתא קאמר מדקאמר מפני שמטמא בנגעים והא דלא קאמר ר' שמעון בן אלעזר וסומכוס ור' מאיר אמרו דבר אחד בסדר המשנה אין כתיב דברי ר' מאיר במס' נגעים ור"ש דניחא טפי הא דקאמר כמאן כי האי תנא ולא קאמר כמאן כר"מ ועוד משום דר' מאיר לא איירי בסיכוך אע"ג דהא בהא תליא דכיון דמטמא מיד א"כ יפסול לסכך מדרבנן באניצי פשתן ולעולם אונין של פשתן דר' יהודה טווי כדפירש הערוך ול"ע ועוד י"ל דרבנן דפליגי עליה דסומכוס סברי סיככה בטווי כשרה אע"ג דמטמא בנגעים דקסברי דלא שייך למילף מפסולת גורן ויקב לפסול כדבר המטמא בנגעים מאחר דאין מטמא בשאר טומאות והיינו אמרו דבר אחד כמה שאין מסככין בדבר המטמא בנגעים דליכא למימר דחוץ מפשתן דקאמר ר"ש בן אלעזר בבגד פשתן איירי וכרבנן כמו אין בו משום שלש על שלש דהיינו בגד דהא לאו מלתא היא דבההוא נמי ה"ק כל היוצא מן העץ אין בו משום שלש על שלש חוץ מן היוצא מן הפשתן:

אפקותא

עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ה סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרכט סעיף ג:

פ ב מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד:

◆

רבינו חננאל

הא דיעבד שפיר דמי, משום גזרת אוצר, הא מדאוריתא כשרה. כדמפרשה מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן, פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על כתפו כו' עד ונמלך עליה לסיכוך. גזרה (שמא) [שלא] לסכך עתה בחבילות שהביאם היום, אטו חבילות (שמא) [שהיו] אצלו מונחות ליבשם ונמלך עליהם להניחם עכשיו לסוכה, ועל זה אמרה [תורה] תעשה ולא מן העשוי. והאי בהחוטט אינה סוכה. שמע מינה דאפילו מדאוריתא פסולה משום תעשה ולא מן העשוי. אמרי משמיה דרב סיככה בהיצין זכרים כשרה, אלו עצים הן, והן עשוין לעשות מהן חצים. ואם העצים הללו נכנסין בברזל, כשרין (לעשות) [לסכך] בהן. אבל אם חקוקים והן נכנסין בהן, כיון שיש להם חלל כדי ליכנס בו החץ ולמלאותו עכשיו כיון שיש בו בית קבול חשובין ככלים ומקבלין טומאה, ופסולין הן לסיכוך. כמשנתנו שאין מסככין אלא בדבר שאינו מקבל טומאה. אניצי פשתן, פשתים דדיק ונפיץ העומד לטויה. הוצנין, פשתי העץ דליתיה לא דייק ולא נפיץ. הושני, לא איפרשא היכי נינהו. שושי ושואצרי, שמות עצי השדה, ושוצרי מפורש שריחם רע.

מסורת הש"ס

א) [לקמן טו.], ב) רש"ל מ"ז, ג) [תוספ' פ"א ה"ג], ד) בס"א: האונין, אונין, ה) רש"ל מ"ז, ו) [לפנינו בסנהדרין לא נמצא בתוס' אריכות וקצור ועי' בפי' הר"ש כלים פכ"ו מ"ב, ועי' תוס' שבת נג: ד"ה היא של אלמוג וכו' דאמרינן בית קיבול וכו' לא שמיה בית קיבול ומגוה לייסב דלפי שהאלמוג תוס' דהכא וגם הר"ש נשאר קושית תוספ' בשבת וי"ל קצת], ז) ר"מ מ"ג.

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מהו דתימא בו' משמע מהכא דשמיה קיבול. עיין תשובת שבות יעקב ח"א סי' נג:

◆

לעזי רש"י

פלקיי"ש (פליקי"ש).	קני חיצים.
צרבי"ש (צירי"ש).	מסרק לפשתן.
ריטש"א (רישט"ש).	אגודות פשתן.
פלי"א.	שרך.
ארנייז"א.	לענה.
ארב"א (אירב"א)	
פליקר"א (פוליקייר"א).	עשב.